

PARLAMENTAARISEN TYÖRYHMÄN TOIMIKAUDEN JATKAMINEN

Valtioneuvosto asetti 20.2.2020 Marinin hallituksen hallitusohjelmassa tarkoitetun parlamentaarisen työryhmän selvittämään vaalilain, puoluelain ja vaalirahoituslain sekä tarvittaessa muuta poliittista toimintaa koskevan lainsäädännön kehittämistarpeita toimikaudeksi 20.2.2020 - 31.5.2021.

Työryhmän 19.3.2020 päivitetyn työsuunnitelman mukaan työryhmä käsittelee seuraavia kokonaisuuksia:

1. Valtionavustukset ja puolueen perustamismenettelyyn ehdotetut muutokset

- Käsitellään puoluelain 9 §:n muuttamista siten, että siinä yksiselitteisesti todettaisiin, voiko valtionavustusta siirtää osakeyhtiölle tai säätiölle.
- Keskustellaan lausuntokierroksella olevasta, oikeusministeriössä valmistellusta luonnoksesta hallituksen esitykseksi puoluelain muuttamisesta, joka mahdollistaisi puolueen perustamiseen tarvittavien kannattajakorttien keräämisen ja puolueen rekisteröintihakemuksen tekemisen sähköisesti.

2. Vaali- ja puoluerahoitus

- Kehitetään vaali- ja puoluerahoituksen ilmoittamista koskevia säännöksiä ja käytäntöjä sen varmistamiseksi, että ilmoitukset antavat oikean kuvan mahdollisia sidonnaisuuksia aiheuttavasta ulkopuolisesta rahoituksesta.
- Selvitetään keinoja vahvistaa vaalirahoituksen ennakkotietojen ilmoittamista äänestäjille jo ennen vaaleja, helpottaa kampanjatilin perustamista ja tehostaa lakisääteistä lahjoituskattoa.
- Lisätään puolue- ja vaalirahoituksen avoimuutta ja läpinäkyvyyttä vahvistamalla Valtiontalouden tarkastusviraston oikeutta valvoa ehdokkaiden vaalirahoitusilmoituksia ja saada tätä varten tietoja kolmansilta osapuolilta.
- Käsitellään eduskunnan tarkastusvaliokunnan esittämiä ehdotuksia koskien ehdokasmaksujen asemaa vaali- ja puoluerahoituksessa sekä kampanjakattoja.

3. Vaalijärjestelmän toimivuus ja äänestysaktiivisuus

- Selvitetään eduskunnan edellisellä vaalikaudella antaman lausuman (EK 14/2015 vp) mukaisesti laaja-alaisesti ja ennakkoluulottomasti erilaisia vaihtoehtoja, joilla parhaiten voidaan lisätä vaalijärjestelmämme toimivuutta ja nostaa äänestysaktiivisuutta, parantaa vaalien suhteellisuutta, pienentää ns. piilevää äänikynnystä ja turvata alueellinen edustavuus.

- Äänestysaktiivisuuden liittyvässä keskustelussa kiinnitetään huomiota mm. seuraaviin kysymyksiin:
  - osallistumisen eriytyminen väestöryhmittäin, miten tuetaan kaikkein heikoimmassa asemassa olevien ryhmien osallistumista
  - vaalikoneiden rooli ihmisten äänestyskäyttäytymisen näkökulmasta
  - kansainväliset esimerkit mikrotargetoinnista ja algoritmien käyttämisestä vaalivaikuttamisen välineenä
  - ns. uuden julkisen tilan rooli poliittisen keskustelun ja vaalikampanjoinnin näkökulmasta

4. Ehdokkaiden asettamista koskevat käytännöt

- Uudistetaan ehdokkaiden asettamista vaaleissa koskevia määräyksiä mahdollistamaan nykyistä monipuolisemmin erilaiset demokraattiset päätöksentekotavat siten kuin puolueen säännöissä tarkemmin määrätään.
- Käydään perusteellisesti läpi voimassa oleva sääntely jäsenäänestyksen järjestämisestä eduskuntavaalien ehdokasasettelussa sekä sen taustat ja mahdollinen liikkumavara.
- Keskustellaan mahdollisista tarpeista yksinkertaistaa tai uudistaa sääntelyä.

5. Kansalaisaloitteiden ikäraja

Työryhmän tulee laatia ehdotus kansalaisaloitteen ja eurooppalaisen kansalaisaloitteen ikärajaksi sekä selvittää muut kansalaisaloitejärjestelmiä koskevat muutostarpeet.

6. Muut teemat

- Työryhmä tekee muut tarpeelliseksi katsomansa ehdotukset koskien edustuksellisen demokratian kehittämistä.
- Varakansanedustajien rooli ja poliitikkojen toimintaedellytysten parantaminen

Työryhmän kokoonpano tasa-arvolain näkökulmasta

Naisten ja miesten tasa-arvosta annetun lain (609/1986) 4 a §:n mukaan valtion komiteoissa, neuvottelukunnissa ja muissa vastaavissa tulee olla sekä naisia että miehiä kumpiakin vähintään 40 prosenttia, jollei erityisistä syistä muuta johdu. Viranomaisten ja kaikkien niiden tahojen, joita pyydetään nimeämään ehdokkaita pykälässä tarkoitettuihin toimielimiin, tulee mahdollisuuksien mukaan ehdottaa sekä naista että miestä jokaista jäsenpaikkaa kohden.

Työryhmän nimeämispyyntöissä on viitattu tasa-arvolain kiintiösäännöksiin ja pyydetty tahoja nimeämään kutakin jäsenpaikkaa kohden sekä nais- että miesehdokkaan. Eduskuntapuolueet ovat nimenneet jäseneksi työryhmään puolueen puoluesihteerin. Tällä hetkellä näiden puolueiden puoluesihteeristä vain kaksi on naisia, joten työryhmän varsinaisten jäsenten osalta ei saavuteta 40 prosentin kiintiötä. Suomessa on pitkät perinteet sillä, että vaalijärjestelmään liittyvistä merkittävistä muutoksista neuvottelevat puolueiden edustajina nimenomaan puoluesihteerit. Työryhmällä on laaja tehtäväkenttä, joka liittyy kiinteästi

vaalijärjestelmän ja demokratian perusteisiin, joten työryhmän toiminnan kannalta on keskeistä, että jäseninä ovat puolueiden esittämät henkilöt. On siis olemassa erityisiä syitä sille, että työryhmän jäseninä ovat pääsääntöisesti juuri puoluesihteerit.

Työryhmän asiantuntijajäsenten kokoonpanon osalta on erikseen neuvotteluilla varmistettu, että kokoonpano täyttää kiintiösäännöksen vaatimukset.

Työryhmän toimikauden jatko

Tähän mennessä työryhmä on pitänyt 10 kokousta. Työryhmä päätti yhdeksännessä kokouksessaan 15.2.2021 pitää 19.2.2021 suunnitellun kokouksen 10 jälkeen kokoustaukoa kuntavaalien yli.

Työryhmän työsuunnitelmaan kirjatuista aihekokonaisuuksista osittain tai kokonaan käsittelemättä ovat vielä seuraavat kokonaisuudet:

- Vaalijärjestelmän toimivuus ja äänestysaktiivisuus
- Ehdokkaiden asettamista koskevat käytännöt
- Kansalaisaloitteiden ikäraja
- Muut teemat

Edellä esitetyn perusteella työryhmän toimikautta esitetään pidennettäväksi 31.12.2021 saakka.